

Aktualizacija vladnih satelitov

MATEJ BOGATAJ

J. B. P. Molière: Ljudomrznik
režija Samo Strelec
MGL
premiera 29. 11. 2007

gledališka predstava

Strelčevo videnje Ljudomrznika je posodobljeno in radikalno, v izpeljavi provokativno, z jasno in razvidno namero, ki jo večinoma konsekventno izpelje, pri tako drastičnem »branju« pa tu in tam tudi zdrsne, največkrat zato, ker se ekstatično in premalo usmerjeno – ali pa vsaj manj selektivno – predaja različnim ornamentom in vsakovrstnemu, tudi zelo duhovitemu, med študijem zbranemu gradivu, ki pa s svojo neposrednostjo zastranjuje ali vsaj zrahlja in načne posamezne prizore in njihovo funkcijo.

Čprav obstaja že uprizorjen in preverjen novejši prevod, rabi uprizoritev Vidmarjevega, ki je nekoliko starinski in leporečen, vanj pa vpisuje različne intervencije in aktualizacije, adaptirani so tudi oblastniki, to ni več dvor, temveč vlada, in ljudje, ki jih v tej igri srečamo, so ji vsi slej ko prej blizu ali pa se s tem samo hvalijo, in v vsesplošni obrekljivosti in pomanjkanju manir zlahka prepoznamo igralce na domačem političnem parketu. Svet, od katerega se Alcest odvrne, je blizu našemu.

Vse dogajanje do tragičnega finala je postavljeno pred zaveso, začetna konverzacija med Alcestom in Filintom o

človeški naravi, njeni izprijenosti in kar je tega, pa priprave na pesniški nastop celo med odrom in parterjem, to zožanost prostora še poudarjajo projekcije, ki zamejujejo prostor in ne širijo, ob straneh so monitorji, ki učinkovito pričarajo atmosfero v najmočnejšem, diskoidnem in žurerskem prizoru. Predstava se torej odpira predvsem proti občinstvu. Svet je izgubil globino in postal ploskovit, površinski, režiser je tudi scenograf uprizoritve, in takšni, brez globine, samo prazna forma, so večinoma tudi protagonisti, ki nastopajo v njem. To je elita, družbena smetana, ljudje, ki všečno pesnikujejo in zraven nosijo kot embleme ali zaščitne znamke knjige oblastnikov in rumeni tisk. To so veseljaki in plemeniti brez manir ter s precejšnjimi apetiti, tudi seksualnimi, kokete, ki včasih bolj eksplicitno in včasih taktično sramežljivo delujejo iz ozadja, ovešene z dobrimi in doberdelnimi nasveti, in Strelec in igralci jim dobro najdejo paralele. Vse to pa je postavljeno v žanrsko raznoliki sestavljaniki, fragmenti so raznovrstni in med njimi, kar je sploh značilnost zadnjih Strelčevih režij, so tudi takšni, ki prebijajo rampo, potujejo v postbrechtovskem smislu, z vpadi, ki rušijo odrsko iluzijo, zahtevajo odmik občinstva, pa potem z ogledalci, češ, glejte se v vsem tem, spet zahtevajo njeno kar največjo vpletenost in identifikacijo.

Strelec Ljudomrznika zaostreje. Tako Gregor Čušin

vodi Alcesta od začetne dobrodušnosti brez zalitosti s črnim žolčem, bolj gre za poskus preveriti družbo od zunaj, z resnico, vendar vse bolj postaja ujetnik svoje metode in strasti, ter napreduje proti vse bolj besnemu, že kar bolešnemu in krčevitemu gnevu nad vsem in nad svojo koketno zaročenko še posebno, vmes svojo bedo tudi nažehta in potem malo bruhne. Takšen zastavek se lahko konča samo zelo slovensko, z velikim krvoprelitjem. Čušin in Tanja Ribič kot Celimena sta odlična, on že kostumsko malo pomečkan dobrodušnež – v primerjavi z glamuroznim imidžem drugih, kostumograf je Leo Kulaš –, ki se potem spremeni v samosmilečo se šlevo in nasilneža, ona kot markantna salonska diva, ki se ne zha čisto opredeliti do sveta novopečenih bogatašev, s počeznimi spolnimi apetiti bi imela še kaj od življenja in mladosti ter potem tudi poudarjeno in ekstrovertno zažura. Pri tem jo zanese in imamo takoj zraven pristno zgroženost in mačkast obup. Njuna zgodba ima polno podporo soigralcev, ki odigrajo njeno družbeno in intimno ozadje, Gabru K. Trseglavu, Jožefu Ropoši, Juditi Zidar, Petri Veber Rojnik, Urošu Smoleju, Matiji Vastlu, vsi ustvarijo izrazite in prepoznavne družbene stebre. Uprizoritev je v vseh segmentih avtorska, provokativna, intenzivna, občasno pa tudi nekoliko premalo selektivna.